

NIEUWSBRIEF

der
STICHTING FAMILIEARCHIEF CLEVERINGA

Het doet ons groot genoegen u het eerste exemplaar van de Nieuwsbrief van onze Stichting Familiearchief Cleveringa te kunnen presenteren.

In deze nieuwsbrieven zullen op regelmatige basis de achtergronden van de diverse takken van onze familie worden belicht.

De tegenwoordige tijd zal echter ook niet vergeten worden; denk hierbij aan mededelingen van huishoudelijke aard, toekomstige activiteiten en bijvoorbeeld de verslagen van de familiedagen. Tevens zult u van de hand van de penningmeester de financiële stand van zaken kunnen vernemen.

Natuurlijk zijn verhalen, anekdotes, wetenswaardigheden van uw kant altijd meer dan welkom.

Schroom niet om in de pen te klimmen ! Uw familie zal u dankbaar zijn .....

Met veel plezier kwam dit eerste nummer tot stand en wij wensen u dan ook veel leesplezier ...

De Geboorte ....

Mr. Rudolph Pabus Cleveringa werd geboren op 24 oktober 1763 te Farsum als zoon van Bronno Fredericus Cleveringa en Johanna Quintina Pabus. Hij studeerde rechten aan de Hogeschool te Groningen en promoveerde aldaar in 1788 tot doctor in de beide rechten. Op 18 juni 1789 huwde hij **Cornelia Ebels**, die op 15 juni 1771 te Tjamsweer was geboren, als dochter van Rudolph Ebels en Aafjen Stenhuis. In het archief van de Alberdaheerd (Rijksarchief te Groningen) bevindt zich de tekst van de redevoering die bij dit huwelijk werd gehouden.

Heer van Wirdum

Rudolph Pabus begon zijn loopbaan als geconstitueerd rechter in Loppersum en Wirdum. Hij compareerde als eigenerfde ten Landdage. Eerst op grond van een beklemerterlijke eigendom onder 't Zandt, later wegens het huis Froma. Dit had hij in 1791 van Wigbold Gerhard Andringa voor f 17.700 gekocht met 'singels, hoven, 5 grazen bij de plaats en 46 losse landen'.

Zodoende werd hij **Heer van Wirdum**.

Heerlijkheden

Er waren vele andere heerlijkheden en gerechtigheden aan verbonden, terwijl hij door zijn vrouw ook elders vele verwierf. Zo was hij ook **Overste Volmacht van het Zijlvest der drie Delfzijlen** voor de Wirdummer Schepperij. In 1808 werd hij door Zijne Majesteit den Koning van Holland benoemd tot lid van het gemeentebestuur van Appingedam samen met B. Knijpinga, Simon Ennes, J.W. van der Leij, W.W. Dijk en S. Houwerzijl als sekretaris. Onder Napoleon was hij maire en later burgemeester.

Colofon

1^e jaargang, no.1 / juni 1996
Een uitgave van de Stichting
Familiearchief Cleveringa

Scribent: Mr. P. Cleveringa
Redactie: M.E. Cleveringa

Redactieadres:
Henegouwen 18
3831 AE Leusden
tel: 033 4950 959
fax: 033 4950 959

Dagboek

Rudolph Pabus Cleveringa heeft een dagboek nagelaten, waarvan het origineel zich bevindt in het gewestelijk Historisch Museum te Appingedam. In het dagboek beschrijft hij de moeilijkheden die hij als maire heeft gehad met de Franse bezetters tijdens de laatste fase van hun verblijf in Delfzijl. Tengevolge van de nadering van de Russische kozakken moesten zij zich terugtrekken (november 1813 tot mei 1814)

Het Blauwe Huis

Het echtpaar Cleveringa-Ebels woonde in de Franse tijd in het zgn. 'Blauwe Huis' aan het Trekpad (thans Fivelkade 10) langs het Damsterdiep. Deze woning was hun nagelaten door de ouders van Cornelia Ebels, die resp. op 8 april 1781 en 23 augustus 1782 kwamen te overlijden. In dit huis zijn al hun kinderen geboren (behalve de drie jong overleden zoons) te weten; acht zoons en een dochter.

Oorspronkelijk lag het huis formeel in Tjamsweer, maar in de praktijk was het een onderdeel van Appingedam. In zijn tijd als burgemeester is er nogal wat te doen geweest over het feit dat R.P. eigenlijk dus buiten Appingedam woonde.

Overigens is het 'Blauwe Huis' in het bezit van de familie Cleveringa gebleven, totdat het in 1896 door de toenmalige eigenaar, Mr. Petrus Cleveringa, notaris te Groningen, werd verkocht.

Alberdaheerd

In 1811 wordt de Alberdaheerd onder 't Zandt eigendom van Mr. R.P. Cleveringa en Cornelia Ebels. Deze heerd was in 1707 door Willem Alberda verkocht aan Roelof Sjabbes Stenhuis en diens vrouw Aafje Harms. Hun kleindochter, Aafjen Stenhuis, gehuwd met Rudolph Ebels, droeg na de dood van haar man in 1781, de heerd over aan diens broer Jan Ebels en zijn vrouw Anna Cleveringa.

Bij de acte van verkoop en overdracht door de erfgenamen van Anna Cleveringa, weduwe van Jan Ebels, verkrijgen Rudolph Pabus Cleveringa en Cornelia Ebels voor de som van f 16.000,- de eigendom van: '2/3 deel in een behuizing en schuur (Alberdaheerd) onder 't Zandt en Leermens, alsmede de oude plaats aan het cingel, de grafsteden en de banken in de kerk van 't Zandt en van Leermens en tevens 2/3 part van de vaste beklemming van 140 grazen land onder 't Zandt, Leermens, Hellum, Godlinze en Tjamweer met een jaarlijkse vaste huur van f 475,-

Archief Alberdaheerd

Deze acte, welke is verleden voor Hendrik Willem Hoving, notaris te Appingedam op 1 mei 1811, bevindt zich in het Archief van de Alberdaheerd, evenals de oorspronkelijke acte van 3 maart 1707, waarbij Willem Alberda van Dijksterhuis de heerd verkocht aan Roelof Sjabbes Stenhuis en zijn vrouw Aafje Harms. In datzelfde archief is ook een inventaris te vinden (november 1826) van de goederen om en in de Alberdaheerd toen de heerd bij

acte van scheiding en deling van de nalatenschap van R.P. Cleveringa en Cornelia Ebels (1 mei 1827) werd toegedeeld aan hun zoon Enno Ebels Cleveringa.

Rudolph Pabus Cleveringa was behalve bestuurder ook fabrikant. Ir. Richard Paping vermeldt in zijn proefschrift (in boekvorm onder de titel "Voor een handvol stuivers") dat, m.u.v. steenfabrieken, en rond het midden van de 19^e eeuw de scheepswerven, van een grootschalige inzet van loonarbeiders, geen sprake was. Toch waren er wel industriëlen, die molens of fabriekjes bezaten en het feitelijke werk aan de knechten overlieten.

Zo was, aldus de schrijver, in 1812 de Appingedamse burgemeester, R.P. Cleveringa, eigenaar van een oliemolen, een steenbakkerij, een pannbakkerij en een deel van de zoutziederij. Het kohier van de grondbelastingen kent ook een 'tichelwerk' dat door R.P. werd gedreven en bezeten.

In het boek 'Vissen rond de Floem' van drs. A. Hoft, is te lezen dat Willem Dijk en Jantje Huisinga, IJsbrant Huisinga en Geertruida van der Booghen, Jan Woldringh en Ailke Jans op 8 mei 1794 de oliemolen "De Duivevlucht" verkochten aan Bronno Fredericus Cleveringa en Johanna Quintina Pabus voor de ene helft en voor de andere helft aan Rudolph Pabus Cleveringa en Cornelia Ebels.

Leerbereiderie

In 1805 kocht R.P. sarnen met zijn vader, Bronno Fredericus, van Okke Jacobs voor f 985,- een schuur met paardenmolen, zijnde een 'leerbereiderie' in de Moeshorn te Appingedam met de beklemming van het heem. De Groningsche Courant van 29 juni 1810 maakt bekend dat R.P. Cleveringa, samen met Mr. H.W. Hoving, van de Erven Cornelis Derks en Cie. een zoutkeet aan de zgn. Blankenstein aan de Delf (Damsterdiep) te Appingedam had gekocht. Onder de naam Firma Hoving & Cleveringa werd deze voortgezet. Er was f 24.000,- voor betaald. Op 6 september 1814 werd de zoutkeet weer geveild. De Groningsche Courant van 28 mei 1826 annonceert de verkoop van de oliemolen in de Moeshorn.

Uit verschillende acten van overdracht van huizenbezit kan verder worden vastgesteld dat leden van de familie Cleveringa en aanverwante families in Appingedam zich hebben beziggehouden met handelsactiviteiten en het drijven van kleine industriële ondernemingen.

Solwerderstraat

Zo dragen op 4 januari 1771 Iktje Cornelis Hoekzema (weduwe van H. Stenhuis), Jan Ebels en Anna Cleveringa, Rudolph Pabus Cleveringa en Cornelia Ebels over aan Bronno Fredericus en Johanna Quintina Pabus, de behuizing aan de Solwerderstraat kohlernr. 8 met 'hof en zeepsiederij ten noorden

van de Solwerderstraat, bevoorrecht met een Edele Heerd en met vrije opslag aan de Delf.

Op 8 mei verpachtten Anna Cleveringa en haar zoon Enno Ebels samen met Rudolph Pabus Cleveringa en Cornelia Ebels aan Jan Sissingh en Geertruida Tonkens 'de behuizing aan de Solwerderstraat kohlernr. 8 (later 29) met hof daarachter, het pakhuis daar tegenoverstaand met vrije openplaats en mandelige opslag aan de Delf, zijnde een Edele Heerd.

Beide acten zijn interessant i.v.m. het feit dat leden van de familie Cleveringa in de 19^e eeuw, te weten dr. Rudolph Ebels Cleveringa en mr. R.P. Cleveringa, kantonrechter, in deze huizen hebben gewoond.

Helaas...

Rudolph Pabus Cleveringa kwam op 20 mei 1818 te overlijden. Zijn vrouw bleef in het 'Blauwe Huis' wonen tot haar dood op 19 september 1826. Het echtpaar ligt begraven in de Nicolaikerk, waar ook de graven van zijn en haar ouders te vinden zijn. In de acte van scheiding en deling van de nalatenschap kreeg de oudste zoon, Rudolph Ebels, de Fromaborg. Johannes Quintinus kreeg het 'Blauwe Huis' en zoals reeds eerder gememoreerd, verkreeg Enno Ebels de Alberdaheerd. Alle drie met de bijbehorende landerijen.

P. Cleveringa

AGENDA:

Zaterdag 26 oktober wordt alweer de 3^e familiedag georganiseerd. De locatie zal centraal en voor een ieder bereikbaar zijn. Per spoor of met de auto. De leuke en interessante invulling van deze dag zullen wij u tijdig laten weten, zodat wij een grote en enthousiaste deelname kunnen verwachten.

Houdt dus de 26^e oktober vrij in uw agenda.

OPROEP

Hoewel wij beseffen dat het invullen van de persoonsformulieren een gecompliceerd karwei kan zijn, verzoeken wij u toch dringend zoveel mogelijk gegevens in te vullen. Deze gegevens zijn, zoals u wellicht begrijpt, van belang om een zo duidelijk mogelijk beeld van de familie te krijgen.

Hoe meer familieleden, oud en jong, de familiestichting daadwerkelijk een warm hart toedragen, hoe completer het beeld .....

Helaas kunnen wij geen lepeltjes in het vooruitzicht stellen voor 'elk nieuw aangebracht (familie)lid'. Wel ons enthousiasme en onze dank !

Armlastig ....

Uit de voorgaande 'levensbeschrijving' blijkt dat de familie Cleveringa alles behalve armlastig was.

Helaas is onze stichting -mede door uw enthousiasme in het leven geroepen- dat wel..... zoals blijkt uit de cijfers.

Wij doen dan ook een dringend beroep op uw familiezin om ons te steunen in het kunnen ontplooiën van activiteiten betreffende het familiearchief.

Uw financiële bijdrage blijft tenslotte in de familie .....

De harde cijfers ....

In november 1993 waren nog ruim 40 leden van de familie die toezegden heil te zien in de stichting en bereid waren om bij te dragen. In 1995 waren dat er nog 20, nu zijn het er slechts 8.

Wat is er gebeurd ? Een catastrofe ? Een epidemie ? Geen overboekingsformulieren meer ? Totale uitdroging van inkt ?

Om de stichting te laten voortbestaan zijn donaties nu van levensbelang ...

Om het u gemakkelijker te maken verzoeken wij u uw bank te machtigen voor om uw jaarlijkse bijdrage van f 50,= automatisch af te schrijven.

Zo kan uw donatie niet meer vergeten worden en kan de stichting haar activiteiten blijven uitvoeren.

Administratie

Na de administratie ingedoken te zijn bleek dat de totale opbrangst van donaties 1996 slechts f 315,= bedraagt. Dit bedrag(je) werd door de eerder genoemde 8 familieleden opgebracht.

Aan bezittingen heeft de Stichting het bankboek met een saldo van f 1.057,= Voorts (nog) geen schulden.

U begrijpt dat zo'n klein bedrag niet voldoende is om de stichting te kunnen laten voortbestaan. Kosten van onderzoek, porti, familiedagen en archiefbeheer drukken zwaar op het saldo.....

Kortom; een noodkreet !

Machtig uw bank om jaarlijks een bedrag van f 50,= (onder vermelding van M bijdrage) over te boeken naar bankrekening-nummer:

44 9 3 93 879

tnv

**Stichting Familie Archief
Cleveringa**